

## اطلاع رسانی

نشریه فنی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

دوره ششم؛ شماره ۱ و ۲. سال ۱۳۶۱

### برنامه سازمان جهانی مالکیت معنوی در حوزه اطلاعات پروانه های ثبت اختراع\*

نوشته : فلیکس آ. اسویریدوف

ویپو. ژنو. سوئیس

ترجمه : علی آقابخشی

سازمان جهانی مالکیت معنوی (ویپو)<sup>۱</sup> روز ۱۴ ژوئیه سال ۱۹۶۷ با امضای موافقتنامه ای در استکهلم تاسیس گردید. موافقتنامه مزبور روز ۲۶ آوریل سال ۱۹۷۰ به مرحله اجرا در آمد .

اساس سازمانی که اینکه ویپو نامیده می شود. در سالهای ۱۸۸۳ (تاریخ تاسیس کنوانسیون پاریس) و ۱۸۸۶ (سال تاسیس کنوانسیون برن ) ریخته شد. هر دو کنوانسیون مقدمات تاسیس یک دفتر بین المللی<sup>۲</sup> یا دبیرخانه را فراهم ساختند. این دو کنوانسیون در سال ۱۸۹۳ متحد شدند و تحت عنوانهای گوناگونی بکار پرداختند، آخرین آنها، "دفتر متحد بین المللی حمایت از مالکیت معنوی"<sup>۳</sup> است که به **BIRPJ** (کلمه اختصاری عنوان فرانسوی آن) نیز معروف است، ویپو در ۱۷ دسامبر ۱۹۷۴ بعنوان یک آژانس تخصصی در شمار سازمانهای تخصصی ملل متحد درآمد.

تا اول ژانویه ۱۹۷۹، ۸۴ دولت بشرح زیر عضویت در ویپو را پذیرفته اند؛ اتحاد شوروی، اتریش، اردن، اسپانیا، استرالیا، اسرائیل، افریقای جنوبی، الجزایر، امارات متحده عربی، اوگاندا، ایالات متحده امریکا، ایتالیا، ایرلند، باهاما، برزیل، بریتانیا، بلژیک، بلغارستان، بنین، بوروندی، پاکستان، پرتقال، ترکیه، توگو، تونس، جامائیکا، جماهیری عربی لیبی، جمهوری آفریقای مرکزی، جمهوری دموکراتیک آلمان، جمهوری دموکراتیک خلق کره، جمهوری شوروی سوسیالیستی اوکراین، جمهوری شوروی سوسیالیستی بیلوروسی، جمهوری فدرال آلمان، جمهوری کره، چاد، چک اسلواکی، دانمارک، رومانی، زامبیا، زیبر، ژاپن، ساحل عاج، سریلانکا، سنگال، سودان، سورینام، سوئد، سوئیس، شیلی، عراق، غنا، فرانسه، فنلاند، فیجی، قطر، کامرون، کانادا، کنگو، کنیا، کوبا، گابن، لوکزامبورگ، لهستان، لیختن اشتاین، مالاوی، مالت، مجارستان، مراکش، مصر، مغولستان، مکزیک، موریتانی، مویس، موناکو، نروژ، نیجر، واتیکان، ولتای علیا، ویتنام، (بطور آزمایشی)، هلند، هند، یمن، یوگوسلاوی و یونان.

\* Sviridov, Felix A. "Programme of the world intellectual Property Organization in the field of patent Information". International forum on Information and Documentation, Vol. 5, No. 1, 1980, P. 3-7.

. World Intellectual Property Organization (WIPO)

. International Bureau.

. United International Bureau for the protection of Intellectual Property

## اهداف ویپو عبارتند از:

الف) اعتلای حمایت از مالکیت معنوی در سراسر دنیا از طریق همکاری میان دولت‌ها، و در صورت امکان، همکاری با سایر سازمان‌های بین‌المللی.

ب) فراهم آوردن زمینه همکاری اداری بین اتحادیه‌ها. در حال حاضر منظور از اتحادیه‌ها<sup>۱</sup> اتحادیه پاریس، اتحادیه مادرید، اتحادیه لاهه، اتحادیه بیس، اتحادیه لیسبون، اتحادیه لوکارنو، اتحادیه آی پی سی،<sup>۲</sup> اتحادیه برن. و غیره است.

پیمان همکاری در زمینه گواهی نامه‌های مربوط به اختراعات (پی سی تی)<sup>۳</sup> پیمان مربوط به ثبت علائم تجاری (تی آر تی)<sup>۴</sup> و دو موافقتنامه وین از زمان اجرا در زمره این همکاریها محسوب می‌شوند.

ویپو بر اساس توافق با سازمان ملل متحد بعنوان یک آژانس تخصصی، مسئول "اعتلای فعالیت معنوی خلاق و تسهیل انتقال تکنولوژی مربوط به مالکیت صنعتی به کشورهای در حال رشد بمنظور سرعت بخشیدن به توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی" - که در حیطه صلاحیت و مسئولیت سایر سازمان‌های ملل متحد قرار دارد شناخته شده است.

ویپو بمنظور افزایش حمایت خود از مالکیت معنوی در سراسر جهان، مفاد عهدنامه‌های بین‌المللی جدید را آماده می‌کند، قوانین ملی را هماهنگ می‌سازد، به کشورهای در حال رشد کمک‌های فنی و حقوقی می‌دهد، در گردآوری و اشاعه اطلاعات می‌کوشد و همچنین خدمات ثبت بین‌المللی، همراه با سایر همکاری‌های اداری را میان دولت‌های عضو معمول می‌دارد.

اطلاعات پروانه‌های ثبت اختراع، در قلمرو برنامه ویپو اهمیت ویژه‌ای دارد که بازتاب آگاهی زیاد در میان حکومت‌های ملی و جوامع علمی و فنی جهان و همچنین اهمیت اطلاعات فنی موجود در مدارک ثبت اختراع، در جهت توسعه اقتصاد ملی است.

اصولاً اطلاعات مربوط به پروانه‌های ثبت اختراع. جزء مهم و لازم اطلاعات علمی و فنی است بطوریکه حجم مدارک ثبت اختراع<sup>۵</sup> در جهان، تقریباً به رقم ۲۷ میلیون مدرک رسیده که سالانه در حدود یک میلیون مدرک به آن اضافه می‌شود. این رقم، حدود ۳۵۰/۰۰۰ اختراع مختلف را در برمی‌گیرد (هر اختراع ممکن است در چندین کشور به ثبت برسد و هر کشور به نوبه خود مدرک ثبت آن اختراع را میسر سازد و در حال حاضر، میزان افزایش جهانی تقاضاهای مربوط به ثبت اختراعات در حدود سالی ۳ درصد است که در نتیجه به افزایش رقم مدارک منتشره ثبت اختراع تقریباً ۹۰ کشور منجر می‌گردد. این رقم بزرگ مدارک ثبت اختراع، به گونه‌ای نابرابر میان حوزه‌های گوناگون تکنولوژی توزیع می‌شود (یعنی در حالیکه پروانه‌های ثبت اختراع شیمیایی ۲۰ تا ۲۲ درصد مجموع مطالب شیمی را تشکیل می‌دهند، مدارک ثبت اختراع حوزه هسته‌ای در برگیرنده قریب به ۴ درصد کل مطالب این حوزه است).

بر اساس آمار سال ۱۹۷۶ ویپو، تقریباً ۸۰ درصد مدارک ثبت اختراع جهان در دوازده کشور زیر منتشر شده است:

- . Unions
- . IPC Union
- . Patent Cooperation Treaty (PCT)
- . Trademark Registration Treaty (TRI)

. اصطلاح مدارک (پروانه) ثبت اختراع Patent documents در این اشیاء مصرفی و تقاضاهای منتشره است (در این متن 'منتشره

Published' به معنی آماده برای استفاده عموم است).

۲۵۰۰۰	استرالیا	۳۰۰۰۰۰	ژاپن
۲۵۰۰۰	ایتالیا	۱۳۴۰۰۰	جمهوری فدرال آلمان
۲۲۰۰۰	اسپانیا	۷۰۰۰۰	فرانسه
۲۰۰۰۰	کانادا	۷۰۰۰۰	ایالات متحده امریکا
۱۴۰۰۰	سوئیس	۴۵۰۰۰	اتحاد شوروی
		۴۵۰۰۰	بریتانیا
۷۹۶۰۰۰	جمع:	۲۶۰۰۰	هلند

اطلاعات مربوط به پروانه های ثبت اختراع دارای جنبه های خصوصی است که استفاده از آنها نه تنها در زمینه فعالیتهای جاری صنعتی و توسعه و تحقیق، بلکه برای پیش بینی هر چه بیشتر پیشرفتهای فنی نیز ضروری است، از میان مشخصات مزبور می توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف) مدارک ثبت اختراع غالباً شامل اطلاعات فنی است که در سایر منابع اطلاعاتی عرض نمی کردند. بر اساس بررسیهای مستقل گوناگون، تنها ۵ تا ۱۰ درصد روشهای جدید فنی موجود در مدارک ثبت اختراع بعداً در سایر منابع علمی و نوشته های فنی منتشر می شوند.

ب) مدارک ثبت اختراع اغلب نه تنها فایده کلی اختراع، بلکه کاربرد عملی آن را فی المثل در صنعت، آشکار می سازد.

ج) مدارک ثبت اختراع نه تنها به توصیف اختراع می پردازند، بلکه در بسیاری از موارد خلاصه ای از پیشرفتهای فنی مربوط به آن اختراع را بدست می دهند.

د) مدارک ثبت اختراع معمولاً اطلاعات مربوط به یک مورد فنی بخصوص را خیلی کاملتر و زودتر از دیگر منابع اطلاعاتی روشن می سازند.

II- از آنجا که موضوع اختراعات مهم، زمینه درخواست ثبت اختراعات در کشورهای متعدد است، مدارک ثبت این گونه اختراعات به زبانهای مختلف وجود دارد، لذا، فردی که در جستجوی اطلاعاتی درباره اختراع خصوصی است، می تواند مدارک ثبت اختراع آن را به زبانی که می داند تهیه نماید.

وپیو، زیربنای ویژه ای دارد که جنبه های گوناگون اطلاعات ثبت اختراع، مانند استاندارد کردن جنبه های مختلف دکومانتاسیون پروانه های ثبت اختراع، ساختن نظامهای جستجوی ماشینی در حوزه های معین تکنولوژی، نگهداری، تجدید نظر و روز آمد کردن طبقه بندی بین المللی ثبت اختراعات ( که بطور معمول تقریباً توسط ۴۰ اداره ملی ثبت اختراع در سراسر دنیا مورد استفاده واقع می شود)، جنبه های گوناگون اصلاح دستیابی به اطلاعات فنی موجود در مدارک ثبت اختراع. آموزش دکومانتالیستهای مراکز ثبت اختراعات و غیره را مورد رسیدگی قرار می دهد.

تا سال ۱۹۷۹ یک برنامه متنوع با هدف همکاری بین المللی در استاندارد کردن جنبه های گوناگون مدارک ثبت اختراع و روشهای دکومانتاسیون پروانه های ثبت اختراع در مراکز ملی ثبت اختراع، و نیز ساختن

شیوه‌های مطلوب بازیابی اطلاعات ثبت اختراع در چارچوب کمیته همکاری بین‌المللی میان ادارات ثبت اختراع اتحادیه پاریس<sup>۱</sup> که دارای ۲۲ کشور عضو است، انجام یافته است.

اقدامات ICIREPAT در طول سالهای گذشته بر اساس یک سلسله برنامه‌های دراز مدت که در سال ۱۹۷۶ پذیرفته بود قرار داشت و از میان برنامه‌های گوناگون، به موارد زیر توجه می‌کرد.

- (۱) توسعه نظامهای جستجوی اطلاعات ICIREPAT
- (۲) ایجاد روشی برای روز آمد کردن و اصلاح فهرست واژه‌های نظامهای ICIREPAT در جریان کار.
- (۳) استاندارد کردن صفحه اول مدارک ثبت اختراع.
- (۴) استاندارد کردن چکیده‌های مدارک ثبت اختراع.
- (۵) روزآمد کردن و تکمیل استانداردهای میکروفرمهای مربوط به مدارک ثبت اختراع.
- (۶) استاندارد کردن اطلاعات ماشین - خوان<sup>۲</sup> مربوط به مدارک ثبت اختراع (داده‌های کتابشناختی، اصطلاحات نمایه‌سازی و غیره)
- (۷) استاندارد کردن مجلات رسمی و سایر "آگاهی‌نامه‌های" ثبت اختراع (مانند چکیده‌نامه).
- (۸) رهنمودهایی برای مشخصات ظاهری مدارک ثبت اختراع.
- (۹) افزایش داده‌های کتابشناختی لازم برای مدارک ثبت اختراع.
- (۱۰) تعیین مدت زمان مطلوب برای نمایه‌سازی کارهای معوقه
- (۱۱) تعیین حوزه‌هایی که روشهای معمول جستجوی غیر ماشینی برای پاسخگویی به نیازهای مورد نظر رضایتبخش نیستند.
- (۱۲) تعیین روشهای مطلوب دستیابی به محتوی مدارک ثبت اختراع به زبانهای مختلف.
- (۱۳) بررسی لزوم منضم کردن اصطلاحات نمایه‌سازی و یا کدهای این اصطلاحات به داده‌های کتابشناختی.

مساعی فنی ICIREPAT بوسیله دو کمیته فنی آن، یعنی کمیته فنی استاندارد (تی سی اس تی)<sup>۳</sup> و کمیته فنی نظامهای جستجو (تی سی اس اس)<sup>۴</sup> انجام پذیرفته است.

کمیته فنی استاندارد، بمنظور اصلاح کیفیت و خوانایی منابع ردیف اول و منابع معین ردیف دوم اطلاعات پروانه‌های ثبت اختراع، دست به بسط و توسعه استانداردها، توصیه‌ها و رهنمودهایی زده است، در این استانداردها، توصیه‌ها و رهنمودها به موارد زیر توجه شده است.

- (۱) طرح، ارائه و محتوای مجلات رسمی و مدارک ثبت اختراع.
- (۲) داده‌های کتابشناختی و کدهای مربوط به مجلات رسمی و مدارک ثبت اختراع.
- (۳) میکروفرمها و داده‌های ماشین - خوان مجلات رسمی و مدارک ثبت اختراع.
- (۴) تهیه چکیده‌ها.

---

- committee for International Cooperation Among Patent Offices ( ICIREPAT)  
- Machine - readable  
-Technical Committee for Standardisation ( TCST)  
-Technical Committee for Search Systems ( TCST)

کار استاندارد کردن توسط کمیته فنی استاندارد، یکی از موفقیت آمیزترین اقدامات ICIREPAT است. این سازمان تعداد زیادی از این استانداردها را بوجود آورده که توسط مراکز ملی متعدد و دیگر سازمانهای ثبت اختراع در بسیاری از ممالک بکار گرفته شده است. این استانداردها عبارتند از:

- کدهای اینید (INID)<sup>۱</sup> برای تعیین مهمترین عناصر داده های کتابشناختی در صفحه اول مدارک ثبت اختراع و بطور کلی در مجلات رسمی.
  - کدهای دو حرفی برای نشان دادن اسامی دولتهای مستقل و سایر سازمانهایی که به صدور مدارک ثبت اختراع مبادرت می ورزند و همچنین سازمانهای بین المللی در حوزه مالکیت صنعتی.
- تی سی اس جنبه های گوناگون توسعه نظامهای جستجو از قبیل طرح، توسعه، آزمایش، اجرا و در صورت لزوم اصلاح آنها را مورد رسیدگی قرار می دهد.
- برخی از پروژه های بزرگتر تی سی اس در چارچوب برنامه نظامهای تعاونی<sup>۲</sup> صورت گرفت که بر طبق آن چندین مرکز ملی دست به تقسیم کارنامه سازی مدارک ثبت اختراع در یک حوزه مشخص تکنولوژی - بعلاوه تقسیم هزینه های وارده - زدند که توفیق چشمگیری در ساختن نظامها جستجوی زیر حاصل شده است.

استرویدها، ترکیبات آلی فلزی، مدلهای شماره ای مشابه، پاک کننده ها، محصولات طبقه طبقه<sup>۳</sup>، آلیاژها، و الکترولیز (رشته فرعی، آبکاری برقی).

سایر نظامهایی که در مراحل مختلف تهیه و تنظیم قرار دارند بشرح زیر است: لیزرها و میزرها، مواد روغن کاری، موارد فلزی، شیرها و سوپاپها (رشته فرعی: دریچه های یکسویی)، تلویزیون رنگی، تکنولوژی شیشه، مدارهای موج خیلی کوتاه، دستگاههای پیزوالکتریک، رله ها، ذره جداسازی از گازها ( رشته فرعی: فیلترها)، آنتنها، دستگاههای عکاسی، دستگاههای ژيروسکپی، راکتورهای هسته ای، رادار، مدلهای کشتی، خطوط و کابلهای عایق، جریانهای الکتریکی، تقویت کننده های نیمه هادی دستگاههای فتو الکتریک خلاء و چند برابر کننده های الکترونی.

برای تعیین معیارهای طرح نظام جستجو جدید در یک قلمرو مشخص تکنولوژی تنها بر اساس ارزیابی نقادانه جنبه های فنی و برآورد هزینه و سود نظام جستجوی طرح ریزی شده می توان تصمیمات درستی اتخاذ کرد. در میان اقدامات ویپو، به طبقه بندی بین المللی اختراعات (آی پی سی)<sup>۴</sup> توجه ویژه ای مبذول شده است.

آی پی سی که بر اساس موافقتنامه استراسبورگ مربوط به طبقه بندی بین المللی اختراعات سال ۱۹۷۱ ایجاد شده است، توسط ویپو اداره می شود. آی پی سی تکنولوژی را به ۸ بخش، ۱۱۸ رده اصلی، ۶۱۷ رده فرعی و بیش از ۵۴۰۰۰ گروه (گروههای اصلی و گروههای فرعی) تقسیم می کند که هر کدام علامتی دارند. بطور کلی علامت یا علامتهای رده یا رده های مربوط به اختراع فنی توصیف شده در هر مدرک توسط اداره ثبت اختراع کشوری که متقاضیان آن در آنجا بایگانی شده، روی مدرک ثبت اختراع مشخص می گردد. بدین نحو می توان مدارک را با کمک آی پی سی، بر اساس مورد موضوعی آنها بازیابی کرد.

منظور اصلی آی پی سی این است که برای بازیابی مدارک ثبت اختراع مورد نظر، تصدیق ابداعات و ارزیابی وضع اختراعی تقاضاهای ثبت اختراع (منجمله ارزیابی پیشرفت فنی و نتایج مفید یا سودمندی) وسیله جستجوی موثری باشد. آی پی سی بعنوان ماخذ و وسیله تنظیم مدارک ثبت اختراع، تسهیل دستیابی به اطلاعات فنی موجود در آن مدارک، اشاعه اطلاعات گزینشی برای همه نوع مصرف کننده اطلاعات ثبت اختراع، تهیه آمار مالکیت صنعتی و همچنین تسهیل پیشرفت در حوزه های مشخص فنی، خدمت می کند. در حال حاضر آی پی سی از سوی نزدیک به ۴۰ مرکز ثبت اختراع مورد استفاده قرار می گیرد که مجموعاً در حدود ۹۰ درصد مدارک ثبت اختراع جهان را صادر می کنند نگهداری، تجدید نظر و یکنواخت کردن تقاضاهای آی پی سی در چارچوب اتحادیه ویژه طبقه بندی بین المللی ثبت اختراعات (اتحادیه آی پی سی) انجام می یابد که در برنامه ویبو از اهمیت ویژه ای برخوردار است. انجام این کار را تا سال ۱۹۷۹ کمیته کارشناسان، کمیته رهبری و پنج گروه کار عهده دار بوده اند.

تاکنون کمیته کارشناسان که مرکب از ۲۳ کشور عضو است، کار نظارت بر اقدامات انجام شده در چارچوب دومین دوره تجدید نظر آی پی سی را بیابان رسانده و توجه خویش را به چاپ ویرایش سوم آی پی سی که در اول ژانویه سال ۱۹۸۰ بمرحله اجرا درآمده، معطوف داشته است.

روزآمد نگهداشتن آی پی سی با تخصیص نشانه ها به مدارک ثبت اختراع تازه صادر شده، یکی از بزرگترین مساعی بین المللی - حداقل از نظر نیروی انسانی متخصص در سطوح ملی و بین المللی - در امر اطلاع آمایی<sup>۱</sup> امروز است. سالانه تقریباً نیرویی برابر نیروی ۱۲۰ نفر در ماه در سطح بین المللی و برابر نیروی ۲۴۰ نفر در ماه در سطح ملی بمنظور تجدید نظر در آی پی سی و جرح و تعدیل متناسب با تکنولوژیهای جدید در حال رشد و نیازهای استفاده کنندگان اختصاص یافته است. مساعی تخصیص علامات آی پی سی به مدارک ثبت اختراع تازه صادر شده، سالانه به نیرویی معادل نیروی ۶۰۰ نفر در ماه (۹۰/۰۰۰ ساعت) تخمین زده می شود که توسط کارکنان بسیار ماهر مرکز ثبت اختراع انجام می گیرد.

نظام طبقه بندی به تنهایی در برخی از زمینه های تکنولوژی برای تامین راههای بازیابی صحیح و آسان اطلاعات کفایت نمی کند. از اینرو ICIREPAT از اوایل سال ۱۹۶۲ مسئولیت یک برنامه با هدف رشد و تکمیل نظامهای نمایه سازی هماری مدارک ثبت اختراع در حوزه های معین فنی را بعهده گرفته است، کار نمایه سازی مدارک مربوطه، میان تعدادی از مراکز ثبت اختراع شرکت کننده در هر نظام معین بنحوی توزیع می شود که هر مرکز، نخست به نمایه کردن مدارکی که از سوی کشور متبوع انتشار یافته است بپردازد نتایج نمایه سازی بدون توجه بسهم درون داد شرکت کنندگان، به رایگان بین همه آنها تقسیم می شود. نظامهای جستجوی ماشینی موثر که حاصل این همکاری بین المللی است. بمنظور جستجو مورد استفاده مراکز ثبت اختراع، صنایع و عموم قرار می گیرد.

تاکنون ICIREPAT نظامهای جستجوی مزبور را درجهت زمینه های مشخص تکنولوژی - بشرح زیر - توسعه داده و به مرحله عملی ۹ رسانده است: مواد روغن کاری، محصولات طبقه طبقه، استروئیدها، الکترولیز، پاک کننده ها، ترکیبات آلی فلزی، آلیاژها، لیزرها و میزرها و مبدلهای شماره ای مشابه، مجموعه تقریبی ۲۰۰/۰۰۰ مدرک ثبت اختراع موجود در این نظامهای جستجوی مذکور سالانه معادل نیروی کار ۸ نفر در سال برآورد می شود در این راه چندین نظام دیگر نیز در دست توسعه است.

ارکانهای حاکمه ویپو در اواخر سال ۱۹۷۷ بخاطر اصلاح و هماهنگی میان همه اقدامات مربوط به اطلاعات ثبت اختراع در چارچوب ویپو و همچنین همسو کردن این قبیل فعالیتها با دیگر اقدامات جنبی، کمیته دائمی اطلاعات ثبت اختراع ویپو ( پی سی پی آی)<sup>۱</sup> را تاسیس کردند که این کمیته به نوبه خود گروههای کار زیر را بوجود آورد.

- گروه کار طرحریزی (موارد مربوط به تنظیم برنامه پی سی پی آی، توصیه های مربوط به اولویتهایی که در خصوص پروژه های گوناگون برنامه پی سی پی آی در نظر گرفته شده و غیره)  
- گروه کار نظامهای جستجو ( تجدید نظر بیشتر و روز آمد کردن آی پی سی. نظامهای جستجو و موارد وابسته)

- گروه کار اطلاعات کالی (استاندارد کردن و موارد وابسته)  
- گروه کار اطلاعات ثبت اختراع کشورهای در حال رشد (موارد مربوط بکمک به کشورهای در حال رشد در خصوص برقراری خدمات اطلاعاتی ثبت اختراع، آموزش متخصصین اطلاع رسانی در زمینه ثبت اختراع و غیره)

پی سی پی آی در خلال سالهای ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ بتدریج دست به تعویض چهار چوب ICIREPAT و کمیته های فنی، رهبری و گروههای کار آی پی سی زد است.  
از آغاز سال ۱۹۸۰ زیر بنای اطلاعاتی ثبت اختراعات ویپو، از پی سی پی آی و گروههای کار آن و کمیته کارشناسان آی پی سی تشکیل یافته است.

در حال حاضر، پی سی پی آی مشغول بررسی برنامه فعالیتهای سال ۱۹۸۰ و سالهای بعد از آن است.  
مقام برجسته مربوط به اطلاعات ثبت اختراع و فعالیتهای دکومانتاسیون و بطور کلی برنامه ویپو، متعلق به پیمان همکاری در موضوع پروانه های ثبت اختراع ( پی سی تی )<sup>۲</sup> و اقدامات مربوط به تکمیل پی سی تی است که در تاریخ ۲۴ ژانویه ۱۹۷۸ بمرحله اجرا آمده است.

در آوریل ۱۹۷۸ نخستین مجمع رسمی پی سی تی دست به تاسیس سه کمیته پی سی پی زد که از سال ۱۹۷۰ بطور موقت کار می کردند. یکی از سه کمیته مزبور، کمیته همکاری فنی پی سی پی<sup>۳</sup> است که تاکنون در زمینه مسایل زیر فعالیت نموده است.

الف ( تنظیم سیاهه "ضبط حداقل اطلاعات اسناد": دکومانتاسیون پروانه های ثبت اختراع".  
ب ( تعریف "ضبط حداقل اطلاعات اسناد": مطالب جدا از پروانه های ثبت اختراع . "ضبط حداقل اطلاعات اسناد پی سی تی": مدارک ثبت اختراع.

خدمات نظام یافته جستجو اطلاعاتی یک مرکز جستجوی بین المللی باید شامل مدارک ثبت اختراعات ملی متعلق به ضبط حداقل اطلاعات تاسناد پی سی تی گردد. چنانچه در موارد ۱-۳۴ (b) (i) و (c) قانون پی سی تی بدانها اشاره شده است:

الف) ثبت اختراعات و تقاضاهای ثبت اختراع منتشره از سال ۱۹۲۰ توسط فرانسه، Reichspatentamt سابق و جمهوری فدرال آلمان، سوئیس (فقط فقط به زبانهای فرانسه و آلمانی)، بریتانیا و ایالات متحده امریکا.

---

. Permanent Committee on Patent Information (PCPI)  
- Patent Cooperation treaty (PCT)  
- PCT Committee for Technical cooperation  
- Minimum Documentation

ب) گواهینامه های اشیای مصرفی و تقاضاهای منتشره مربوطه که توسط فرانسه صادر شده است.  
ج) ثبت اختراعات و تقاضاهای ثبت اختراع منتشره از سال ۱۹۲۰ از سوی کشورهای دیگر به زبانهای انگلیسی، فرانسه یا آلمانی که در آنها اولویتی منظور نگردیده و توسط کشورهای صادر کننده، بصورت دسته‌بندی شده و قابل استفاده فراهم آمده است. در حال حاضر اتریش، استرالیا و کانادا مدارکی از این دست را که از سال ۱۹۷۰ انتشار یافته اند، برای مراکز جستجوی بین المللی آینده نگر آماده کرده اند. (قانون ۱-۳۴ (c) (۶) پی سی تی).

د) ثبت اختراعات و تقاضاهای ثبت اختراعات منتشره از سوی ژاپن و اتحاد شوروی و گواهینامه های مخترعین صادر شده از سوی اتحاد شوروی پیوست چکیده هایی خواهد بود که عموماً به زبان انگلیسی تهیه شده است ( قانون ۱-۴۳ (e) پی سی تی).

II) تمامی تقاضاهای بین المللی منتشره از سوی دفتر بین المللی و همه مدارک ثبت اختراع منطقه ای منتشره توسط ادارات ثبت اختراع منطقه ای (قانون ۱-۴۳) (b) (۲) پی سی تی).  
بمنظور کاهش حجم بایگانیهای جستجو و مقادیر کار طبقه بندی، هر گاه یک تقاضا و یا پروانه ثبت اختراع مجدداً منتشر گردد، تنها باید یکی از این مدارک را در بایگانیهای جستجو قرار داد (قانون ۱-۳۴ (d) پی سی تی).

"ضبط حداقل اطلاعات اسناد پی سی تی : مطالب جدا از پروانه های ثبت اختراع". خدمات نظام یافته جستجوی اطلاعاتی یک مرکز جستجوی بین المللی باید شامل مطالب جدا از پروانه های ثبت اختراع محسوب گردد. بدنبال یک بررسی سه ساله، لیستی از حداقل مطالب جدا از پروانه های ثبت اختراع تهیه و تنظیم شد که ۱۶۹ نشریه ادواری را در بر می گیرد. اصولاً مراکز جستجوی بین المللی پی سی تی همواره مجبورند که بمنظور مقاصد جستجو، نشریات ادواری ۵ سال گذشته لیست مزبور را در اختیار داشته باشند.

وپیو در سال ۱۹۷۲ بمنظور تسهیل دسترسی جهانی به اطلاعات فنی موجود در مدارک ثبت اختراع، اقدام به مذاکره و امضای یک موافقتنامه با دولت اتریش برای ایجاد مرکز بین المللی دکومانتاسیون پروانه های ثبت اختراع (اینپاداک)<sup>۱</sup> در وین کرد که بزرگترین بانک داده های کامپیوتری دنیا در زمینه داده های کتابشناختی مدارک ثبت اختراع محسوب می گردد.

پایگاه داده های ماشین خوان اینپاداک مشتمل بر مهمترین داده های کتابشناختی مدارک ثبت اختراع: یعنی عنوان اختراع، علامت طبقه بندی آن، داده های مربوطه، اسامی و شماره ها است. حصول داده های مزبور یا از طریق مراکز ثبت اختراع در فرم ماشین - خوان و یا بوسیله داده های اینپاداک بر اساس آگهیهای منتشره در مجلات رسمی ثبت اختراع صورت می گیرد.

در حال حاضر داده های کتابشناختی مربوط به مدارک ثبت اختراع منتشره در ۴۶ کشور جزو اطلاعات جاری بانک داده های اینپاداک است. حجم بانک داده ها، هر هفته بمیزان ۱۶/۰۰۰ مدارک ثبت اختراع افزایش می یابد. (بیشتر از ۹۰ درصد مدارک کل جهان و بزرگترین بانک داده های کامپیوتری داده های کتابشناختی مدارک ثبت اختراع در دنیا محسوب می شود) پایگاه داده های اینپاداک در ژانویه سال ۱۹۷۹ دارای ۶/۵ میلیون مدرک بوده است.



با استفاده از داده های ذخیره شده در پایگاه داده های اینپادا یک سری از خدمات اطلاعاتی ثبت اختراع، از قبیل: فهرست ثبت اختراعات مشابه، فهرست موضوعی اختراعات، فهرست متقاضیان ثبت اختراع، فهرست مخترعان و مجله رسمی ثبت اختراع عرضه می شود. اطلاعات جامع در مورد این خدمات و سایر خدمات اینپادا را می توان از طریق نشانی زیر فراهم نمود.

**INPADOC, Mollwaldplatz 4, A- 1040 Vienna, Austria.**

وپیو در سال ۱۹۷۲ برای فراهم ساختن مبادله بین المللی سیاهه های مدارک ثبت اختراع منتشره که بر اساس آی پی سی رده بندی مجدد شده اند. برنامه بزرگی را آغاز کرد که به یک موافقتنامه ویژه، بین وپیو و اینپادا در خصوص تاسیس تشکیلات کامپیوتری مجدداً طبقه بندی شده مدارک ثبت اختراع بشیوه آی پی سی (نظام کاپری)<sup>۱</sup> انجامید.

ویژگیهای نظام کاپری بشرح زیر است: بمنظور ایجاد مراکز اطلاعاتی ثبت اختراعات در کشورهای در حال توسعه و تشکیل بایگانیهای مدارک ثبت اختراع بشیوه آی پی سی، و یا بمنظور تغییر طبقه بندی مدارک ثبت اختراع از نظامهای طبقه بندی ملی یا قدیمی بشیوه آی پی سی، یک بانک داده های مرکزی از سیاهه های مدارک ثبت اختراع رده ای بشیوه آی پی سی بمرور در حال شکل گرفتن است.

مراکز ثبت اختراع اتریش، جمهوری فدرال آلمان و اتحاد جماهیر شوروی و مرکز ثبت اختراع اروپایی، مطابق یک جدول زمانی ویژه در امر تحویل محتوای بایگانیهای مدارک ثبت اختراع رده ای بشیوه آی پی سی، بصورت سیاهه های ماشین - خوان که شامل شماره مدرک، کد کشور، نوع مدرک و علامت طبقه بندی است، تشریح مساعی می کنند. سیاهه های مزبور که عمدتاً برای استفاده کشورهای در حال رشد است، بطور رایگان تحویل اینپادا می گردد. ژاپن در آینده نزدیک در صدد است که به نظام کاپری ملحق شود. اینپادا بر اساس موافقتنامه با وپیو تقبل می کند که کار ذخیره، آزمایش و استاندارد داده ها و همچنین بسته بندی مجدد آن را مطابق تمایلات مراکز اطلاعاتی ثبت اختراع یا مراکز مختلف ثبت اختراع انجام دهد، بهای خدمات اینپادا از بانک داده های کاپری، به قیمت تمام شده و با تخفیف مخصوص در دسترس کم رشدترین کشورهای در حال رشد قرار می گیرد.

بانک داده های کاپری پس از تکمیل، سیاهه های تمام رده های فرعی آی پی سی - با پوشش تقریبی ۱۵ میلیون مدرک - و یک "بایگانی مقلوب" را در برخواهد گرفت که از سیاهه های مزبور فراهم شده و در مورد هر مدرک که به ترتیب عددی ذخیره شده است، علامت یا علامت مناسب آی پی سی را ارائه می دهد. در حال حاضر بانک داده های کاپری شامل سیاهه های ۴۶۰ رده فرعی، با مجموع نزدیک به ۷/۹ میلیون مدرک است.

وپیو در سال ۱۹۷۵ با کمک دولت اتریش برای تدارک رایگان تحقیقات درباره سطح پیشرفت در کشورهای در حال رشد، دست بکار برنامه ای شد که بطور عمده زمینه اطلاعات ثبت اختراع این کشورها را در بر می گیرد. گزارشهای تحقیقی که بر اساس درخواستهای جستجو مهیا شده، راه حل یک مساله فنی راتشریح می کند. از آغاز کار تاکنون، بیش از ۴۰۰ گزارش تحقیقی بطور رایگان کشورهای در حال رشد فراهم گردیده است.

وپیو در سال ۱۹۷۹ با همکاری اداره ثبت اختراع جمهوری فدرال آلمان، برنامه مشابهی را آغاز کرد.

یکی از برنامه های مهم ویپو، کمک فنی به کشورهای در حال رشد در حوزه اطلاعات ثبت اختراع و دکومانتاسیون است. در سال ۱۹۷۳ ویپو بکمک سازمان ملل متحد و همکاری دولت برزیل، مشترکاً طرحی را با هدف نوسازی نظام ثبت اختراع برزیل، آغاز کردند که شامل تاسیس یک مرکز دکومانتاسیون پروانه های ثبت اختراعات ملی در مرکز ثبت اختراع برزیل می گردد. کار این طرح در حال پیشرفت است. طرحهای مشابه دیگری نیز در سایر نقاط دنیا از جمله برای سازمان مالیکت معنوی افریقا و سازمان مالکیت صنعتی کشورهای انگلیسی زبان افریقا در مراحل مختلف اجرا است.

ویپو در اجرای این طرحها از حمایت فعال تعدادی از کشورهای بهره مند می گردد. ویپو بواسطه برنامه توسعه همکاری خود، عهده دار مسئولیت آموزش کارکنان متخصص برای کشورهای در حال رشد است که شامل اعطای بورسها ( در سال ۱۹۷۹ بیش از ۱۲۰ بورس داده شده است). برگزاری سمپوزیومها، سمینارها و دوره های آموزش کارگاهی می شود.

در سال ۱۹۷۷ ویپو به همراه مرکز بین المللی عمران سوئد و دولت کوبا مشترکاً دست به تشکیل یک دوره آموزش کارگاهی اطلاع رسانی در زمینه مدارک ثبت اختراع و شهر هاوانا زدند که در آن تقریباً ۷۰ نفر از ۱۱ کشور منطقه کرائیب شرکت داشتند.

در اکتبر سال ۱۹۷۷ ویپو با کمک کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای امریکای لاتین و همچنین دبیرخانه کنفرانس علم و تکنولوژی ملل متحد برای توسعه مشترکاً در شهر مکزیکو، سمینار فنی اطلاعات تکنولوژیک امریکای لاتین - شامل مدارک ثبت اختراع - را برگزار کردند. در این سمینار، کارشناسان ۱۴ کشور امریکای لاتین و نمایندگان ۴ سازمان بین الدولی حضور داشتند.

سمینار از میان توصیه های خود به اعضای شرکت کننده در این گردهمایی به اهمیت اطلاعات ثبت اختراع برای توسعه اقتصاد ملی و سهولت دسترسی کشورهای در حال رشد به اطلاعات فنی موجود در مدارک ثبت اختراع، اشارات اکیدی دارد.

ویپو با همکاری سازمانهای مختلف ملل متحد و سایر سازمانهای بین الدولی جلسات مشابهی در ماه مه ۱۹۷۸ در قاهره ( تقریباً ۹۰ کارشناس از ۹ کشور عرب و ۷ سازمان بین الدولی) و در شهر یائونده کامرون ( ۳۰ کارشناس از ۱۲ کشور افریقائی و ۲ سازمان بین الدولی) تشکیل داد.

سمینار اطلاعات فنی موجود در مدارک ثبت اختراع، آخرین گردهمایی، از سری اجلاس مشابه ویپو بود که از ۱۵ تا ۲۶ ژانویه ۱۹۷۹ در بانگوک برگزار شد. در این سمینار، ۱۶ مقاله - مربوط به جنبه های مختلف اطلاعات ثبت اختراع از سوی ۵۶ کارشناس (از ۱۹ کشور) و نمایندگان ۵ سازمان بین الدولی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

از سال ۱۹۷۷ به بعد، سالانه یک دوره آموزشی مربوط به استفاده از اطلاعات ثبت اختراع، توسط دولت اتریش و با همکاری ویپو تشکیل یافته است. در این دوره تقریباً ۶۰ تن از شرکت کننده از کشورهای در حال رشد، بمدت ۵ هفته آموزش دیده اند. توضیح اینکه مقاله حاضر تنها به گوشه کوچکی از اقدامات ویپو در خصوص همکاری مؤثر بین المللی در حوزه اطلاعات پروانه های ثبت اختراع اشاره کرده است.

[ابتدای صفحه](#)